Vì sao châu Phi cần nước Nga

Bởi Frank , 29 Tháng 10 2026

Vì sao châu Phi cần nước Nga

Tác giả Dmitry Trenin: Ông phân tích quan hệ giữa Nga và châu Phi, từ nguồn cung năng lượng, lương thực đến an ninh, giáo dục và hợp tác trong một thế giới đa cực đang hình thành.

> Đã có một thời, từ giữa đến cuối thế kỷ XX, Liên Xô gắn bó sâu sắc với châu Phi. Liên Xô không chỉ hoan nghênh quá trình phi thực dân hóa mà còn tích cực thúc đẩy quá trình này, đồng thời ủng hộ các phong trào giải phóng dân tộc từ Algeria đến Angola, từ Guinea-Bissau đến Zimbabwe. Liên Xô hỗ trợ kinh tế cho các quốc gia vừa giành được độc lập, giúp họ xây dựng nhà máy, bệnh viện và trường học. Một số nước châu Phi trở thành đồng minh chính trị của Moskva và được cung cấp vũ khí cùng các cố vấn nhằm tăng cường an ninh.

Sau khi từ lâu đã phục hồi sau sự tan rã của Liên Xô, nước Nga ngày nay một lần nữa hướng sự chú ý tới lục địa châu Phi. Tuy nhiên, cả châu Phi lẫn Nga đều đã rất khác so với sáu mươi hoặc bảy mươi năm trước. Sự quan tâm của Nga đối với châu Phi phần lớn thể hiện việc nước này trở lại với vị thế một cường quốc thế giới. Điều đó cũng phản ánh sự nhìn nhận của Moskva về tốc độ tăng trưởng kinh tế và dân số nhanh chóng của các quốc gia châu Phi, cũng như tiềm năng của họ trong việc trở thành một bộ phận quan trọng của trật tự thế giới đa cực thế kỷ XXI, một trật tự không chỉ bao gồm các quốc gia mà còn cả các nền văn minh.

Tuy nhiên, Nga không tìm cách áp đặt một hệ tư tưởng lên các đối tác, bởi ngay từ đầu nước này đã không có hệ tư tưởng nào để xuất khẩu. Nga cũng không đến châu Phi chủ yếu để tìm kiếm tài nguyên thiên nhiên, bởi nước này vốn sở hữu nguồn tài nguyên dồi dào ngay trong lãnh thổ của mình. Nga không cần các căn cứ quân sự ở

châu Phi như một phần trong đại chiến lược của mình, vốn vẫn tập trung vững chắc vào khu vực lân cận ở lục địa Á-Âu. Thay vào đó, Nga coi châu Phi là một phần của cái mà nước này gọi là Đa số Toàn cầu, tức phần thế giới nơi Nga có những đối tác để hợp tác, trái ngược với phương Tây, nơi đã tự khép mình trước Nga.

Đọc thêm: Nga - châu Phi 2026

Những gì Nga có thể mang lại có thể thu hút sự quan tâm đáng kể của người dân châu Phi, bởi Nga nằm trong số những nước sản xuất năng lượng và lương thực lớn nhất thế giới. Qua nhiều thập kỷ, Nga đã xây dựng được danh tiếng là nhà cung cấp đáng tin cậy trong cả hai lĩnh vực này; không thể bảo đảm an ninh năng lượng hay an ninh lương thực toàn cầu nếu thiếu Nga. Những gián đoạn trên các thị trường này là hệ quả của các lệnh trừng phạt từ phương Tây và những nỗ lực khác nhằm làm suy yếu sức mạnh của Nga. Một trong những dự án lớn của Moskva là Hành lang vận tải Bắc - Nam, dự kiến kết nối Nga, nền kinh tế lớn thứ tư thế giới xét theo sức mua tương đương (PPP), với Ấn Độ, nền kinh tế lớn thứ ba, thông qua Iran. Khi đi vào hoạt động đầy đủ, hành lang này cũng sẽ mở ra cho Nga một cửa ngõ tiếp cận Đông Phi.

Nga đã khẳng định vai trò là bên cung cấp hỗ trợ an ninh cho các quốc gia châu Phi đang đối mặt với những thách thức nghiêm trọng. Dưới danh nghĩa Quân đoàn châu Phi (Africa Corps), các cố vấn và chuyên gia quân sự Nga đang hoạt động tại một số quốc gia Tây Phi thuộc Liên minh các quốc gia Sahel (Mali, Niger và Burkina Faso), cũng như tại Cộng hòa Trung Phi. Họ đã ngăn chặn được một số âm mưu đảo chính quy mô lớn và những cuộc tiến công quân sự được hoạch định, hậu thuẫn từ nước ngoài. Sự hỗ trợ an ninh như vậy là thiết yếu để bảo vệ chủ quyền của những quốc gia đã đề nghị được giúp đỡ.

Tất nhiên, Nga không chỉ là một cường quốc quân sự. Trong số những lĩnh vực khác, Nga còn là quốc gia đi đầu về số hóa. Moskva là một trong những thủ đô tiên tiến nhất thế giới trong lĩnh vực này. Nga sẵn sàng chia sẻ kinh nghiệm trong việc xây dựng và cải thiện các dịch vụ chính phủ điện tử. Kể từ thời Liên Xô, các nhà khoa học Nga đã tiến hành những nghiên cứu tiên phong về các loại virus gây chết người và những loại vắc xin để phòng chống chúng. Năm 2019, một loại vắc xin phòng Ebola đã được Viện nghiên cứu Vector của Nga, đặt tại Siberia, phát triển; trong khi đó, vắc

xin Sputnik V được phát triển để phòng COVID-19 đã chứng tỏ hiệu quả cao trong cuộc chiến chống đại dịch.

Đọc thêm: Hội nghị thượng đỉnh Nga - châu Phi 2026

Năm 1960, Đại học Hữu nghị các Dân tộc được thành lập tại Moskva dành cho sinh viên quốc tế. Năm sau, trường được đặt theo tên **Patrice Lumumba**, vị thủ tướng đầu tiên của Congo độc lập (trước đây là Congo thuộc Bỉ). Hiện nay, có khoảng 35.000 thanh niên châu Phi đang theo học tại các trường đại học Nga, chủ yếu trong các ngành y khoa, năng lượng và kỹ thuật, những lĩnh vực mà các trường đại học Nga từ lâu vốn có thế mạnh đặc biệt.

Đến nay, ba quốc gia châu Phi gồm Nam Phi, Ai Cập và Ethiopia là thành viên chính thức của nhóm BRICS gồm 10 nước. Khuôn khổ này đưa ra một cách tiếp cận mới, không mang tính thứ bậc và thực sự dựa trên sự đồng thuận để giải quyết các vấn đề kinh tế, tài chính, môi trường, giáo dục cùng những vấn đề toàn cầu khác. Phương thức hoạt động của BRICS ủng hộ chủ quyền và bác bỏ sự áp đặt. Nga, một trong những nước góp phần khởi xướng việc thành lập BRICS cách đây hơn hai thập kỷ, đang nỗ lực bảo đảm nhóm tiếp tục trung thành với các nguyên tắc sáng lập.

Nga chưa bao giờ là một cường quốc thực dân tại châu Phi và cũng chưa bao giờ tìm cách cướp bóc tài nguyên của lục địa này. Nga coi người châu Phi là đối tác và nhìn nhận nền văn minh châu Phi có vị thế bình đẳng trong trật tự thế giới đang hình thành. Hội nghị thượng đỉnh Nga - châu Phi lần thứ ba diễn ra tại Moskva trong tuần này sẽ đưa hai bên xích lại gần nhau hơn nữa.

https://youtu.be/0So1A8wtHIE